

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی
معاونت آموزش
اداره کل پژوهش و نشر

امتحانات متمرکز عمومی (سطح ۲)

خرداد سال تحصیلی ۹۶-۹۵

پایه چهارم ورودی بهمن
پایه چهارم بهره وقت

مهر مدرسه

نام و نام خانوادگی: صبح ۹: نمره: ۱۶ مدت آزمون: ۷۰ دقیقه

شماره نام مشخص اول	نمره عدد	نمره حرف
شماره نام مشخص دوم	نمره عدد	نمره حرف

کد رهگیری:	۲۹۵۲/۱۸
تاریخ:	۹۶/۳/۱۷
موضوع:	اصول فقه ۲
کتاب:	دروس فی علم الاصول آقای ایروانی
موضوع:	از ابتدای حلقه ثانیه تا ابتدای دلیل شرعی غیر لفظی

نام و نام خانوادگی: نام پدر: کد ملی: مدرسه علمیه: شهرستان: استان:

۱- طبق نظر شهید صدر (ره) موضوع علم اصول چیست؟ ص ۸۹

الف) ادله اربعه ☐

ب) علم اصول موضوع خاصی ندارد ☐

ج) عناصر مشترکه ☒

د) احکام تکلیفی و وضعی ☐

۰/۵

۲- طبق نظر شهید صدر مطابقت بین مدلول التزامی و مطابقی در حجیت در چه صورتی حاصل نمی‌گردد؟ ص ۱۰۸

الف) لازمه بین دو مدلول، شرعی باشد. ☐

ب) اصول عملیه ☒

ج) لازمه شرعی نبوده و عنوان دارای حجیت برای مدلول التزامی هم ثابت باشد. ☐

د) لازمه شرعی نبوده و عنوان دارای حجیت برای مدلول التزامی ثابت نباشد. ☐

۰/۵

۳- تقابل بین اطلاق و تقیید در عالم اثبات از چه نوعی است؟ ص ۱۳۵

الف) تضاد ☐

ب) ملکه و عدم ملکه ☒

ج) تناقض ☐

د) تضایف ☐

۰/۵

۴- در جملات شرطیه دال بر علیت چیست؟ ص ۱۴۶

الف) ادات شرط ☐

ب) وضع جمله شرطیه ☐

ج) اطلاق ☐

د) تفریع جزاء بر شرط ☒

۰/۵

۵- عبارت «بلا حاجة الی اثباتها من خلال فكرة أنها لازم ذاتی للقطع» را شرح دهید. ص ۹۸

تنها قطعی که منجز است، قطع به تکلیف مولی است. مولی کسی است که حق طاعت دارد یعنی عقل به وجوب امثال تکالیف او و استحقاق کیفر در صورت مخالفت با وی دلالت می‌کند. حجیت قطع طبق حکم عقل بدون نیاز به اثبات اینکه حجیت لازمه ذاتی قطع است، ثابت می‌گردد. بر این اساس این استدلال، لغو است چون به این معنا است «امثال تکلیف آنکه قطع به وجوب امثال تکلیف‌اش داریم، واجب است.

۲

۶- در صورت شک در حجیت اماره، اصل مقتضی چیست؟ ص ۱۰۶

اصل مقتضی عدم حجیت اماره است. (۵، ۰) زیرا اماره مشکوک از دو حال خارج نیست:

۱- بر نفی تکلیف دلالت می‌کند: در این حالت عمل طبق حکم عقل به منجزیت احتمال واجب است و با اماره مشکوک دست برداشتن از حکم عقل جایز نیست. (۷۵، ۰)

۲- بر ثبوت تکلیف دلالت می‌کند: در مقابل اصل برائت که منجزیت آن ثابت شده است، وجود دارد و تا زمانی که حجیت اماره قطعی نشده است، بایستی به اصل ببرائت مراجعه نمود. (۷۵، ۰)

۲

۷- مسلک تعهد را همراه با نقد شهید صدر بر آن بنویسید. ص ۱۱۵

این مسلک منشا ارتباط بین معنا و لفظ را وضع واضح بر اساس تعهد می‌داند که در آن واضح متعهد می‌گردد به یک قضیه شرطیه ای با این مضمون که از لفظ خاص استفاده نکند مگر زمانی که قصد تفهیم معنای آن را داشته باشد. (۵، ۰) شهید صدر بر این نظریه دو نقد وارد می‌کند: ۱- هر مستعملی چنین تعهدی ندارد که لفظ را به کار نبرد، مگر هنگام تفهیم معنای آن. زیرا چنین تعهدی یک التزام ضمنی به عدم استعمال مجازی است.

۱/۵

۲- بر اساس این نظریه، وضع یک عملیات دقیق فکری است که در ضمن آن باید قضیه شرطیه مذکور درک شود، در حالی که ما می‌بینیم وضع از این مسئله بسیار ساده‌تر است چرا که اطفال قبل از رشد عقلی، بین الفاظ و معانی‌شان ارتباط برقرار می‌کنند.

۲

۸- نظریه تعدد دال و مدلول را با ذکر مثال تبیین نمایید. ص ۱۲۱

اگر متکلم بخواهد لفظی که حصه‌های مختلف دارد، در یکی از حصه‌های آن استعمال نماید، همراه لفظ دارای حصه قیدی بیان کند که بر آن حصه خاص دلالت نماید، چنین استعمالی، است. زیرا هر لفظ در معنای موضوع له خود استعمال شده است. این شیوه تعدد دال و مدلول نامیده می‌شود، (۱) مثال: متکلم زمانی که معنای «آب فرات» را اراده می‌کند، در کنار لفظ «آب» لفظ فرات را بیان نماید. در این صورت معنای مورد نظر از مجموع این دو لفظ برداشت شده است نه از لفظ «آب» به تنهایی.

۲

۹- آیا در واجب موقت، دلیل امر بر وجوب قضا دلالت می‌کند؟ ص ۱۲۹

در امر موقت دو احتمال وجود دارد: ۱- امر به تکلیف موقت، یک امر واحد است که متعلق آن انجام فعل داخل وقت است. از این رو با نته وقت، امر ساقط می‌گردد و قضا به امر جدید نیاز دارد. (۰،۷۵) ۲- امر به تکلیف موقت، متشکل از دو امر است: امر به ذات فعل و امر به انجام فعل، داخل وقت. در این حالت با انتهاء وقت امر دوم ساقط شده ولی امر اول باقی می‌ماند. طبق این احتمال قضا به امر جدید نیاز ندارد. (۰،۷۵) با توجه به ظهور امر موقت در امر واحد نه تعدد امر، احتمال اول ثابت می‌شود و قضا به امر جدید نیاز دارد. (۰،۵)

۱/۵

۱۰- کیفیت دلالت ادات عموم بر شمولیت را به طور کامل تبیین نمایید. ص ۱۴۰-۱۳۹

در مقام ثبوت دو وجه برای این امر امکان دارد: ۱- اگر ادات عموم برای فراگیری نسبت به معنایی که از مدخول ادات اراده شده است، وضع شده باشد، تعمیم حکم نسبت به همه افراد، بر جریان قرینه حکمت در مدخول ادات متوقف است. (۰،۷۵) ۲- اگر ادات عموم برای فراگیری آنچه که مدخول ادات، شایستگی انطباق بر آن را دارد، وضع شده باشد، ادات عموم بدون نیاز به اجرای قرینه حکمت در مدخول ادات بر عمومیت دلالت می‌کند. (۰،۷۵) در مقام اثبات دیدگاه دوم (دلالت ادات بر عموم بدون نیاز به اجرای قرینه حکمت) ثابت می‌گردد، زیرا در صورت نیاز به وجود قرینه حکمت، وجود ادات لغو خواهد بود. (۰،۵)

۱۱- عبارت «لو كان يجب إكرام غير العادل بجعل آخر فيلزم عدم الفائدة في ذكر الوصف» را همراه با نقد شهید صدر بر آن شرح دهید.

۱/۵

ص ۱۴۶

اگر با وجود وصف، حکم موجود در منطوق شامل غیر مقیدین نیز باشد، وجود وصف لغو خواهد بود. چون اگر کلام مطلق هم بیان می‌شد مقصود مولی حاصل می‌گردید. به منظور حفظ کلام مولی از لغویت می‌بایست ذکر وصف فایده‌ای داشته باشد که آن فایده مفهوم داشتن جمله وصفیه و انتفاء حکم از غیر موصوفین است. نقد شهید صدر: در صورت مفهوم نداشتن جمله وصفیه، ذکر وصف بی فایده نیست. فایده بیان وصف آن است که با ذکر وصف، بسیاری از مواردی که دارای قید نیست از دایره شمول حکم خارج می‌گردد و اگر قید بیان نمی‌شد حکم تمام موارد را در بر می‌گرفت.

۱/۵

۱۲- قرینه دال بر ظهور کلام در غیر از معنای حقیقی در هر یک از مدلول‌های سه گانه چه تأثیری دارد؟ ص ۱۴۷-۱۴۸

۱- قرینه متصله: با وجود این قرینه ظهور تصویری ثابت می‌ماند ولی ظهور کلام در مدلول تصدیقی اولی و مدلول تصدیقی ثانوی، از بین می‌رود و کلام در معنایی که قرینه تعیین می‌کند، ظهور می‌یابد.

۲- قرینه منفصله: با وجود این قرینه ظهور کلام در هر سه مدلول ثابت می‌ماند ولی بین ظهور اولی کلام و ظهور کلام با قرینه تعارض حاصل شده و بر اساس جمع عرفی ظهور دوم مقدم می‌گردد.

*سامانه پیام کوتاه ۵۰۰۰۱۷۱۷۲۱۱۴۳۱ اداره کل سنجش و پذیرش معاونت آموزش آماده دریافت پیشنهادات و انتقادات پیرامون سؤالات امتحانی می‌باشد.

«ذکر کد امتحان و شماره سؤال به صورت دقیق جهت امکان بررسی و جوابگویی ضروری است.»